

Integrarea patrimoniului cultural, cultural-tradițional, arhitectural în dezvoltarea durabilă a comunității Sighetu Marmației 2010

*Prof dr. Dan Ioan Bogdan
Sibiu*

În dezvoltarea sa, comunitatea a avut un simț pragmatic, fixându-și obiective pe care și-a propus să le atingă, fără să țină seama de agresivitatea manifestată asupra mediului înconjurător și care au ajuns într-o situație de boală și suferință.

De puțină vreme, societatea a conștientizat această boala pe care încearcă acum, prin orice mijloace să o elimine, fapt pentru care o face să concluzioneze că este mult mai ușor să distrugi decât să repara.

Poate de aceea ținând seama de trecutul neatent și de prezentul îngrijorător, omenirea a hotărât ca pașii care urmează să îi facă într-un cuminte echilibru, în care mediul să fie protejat și exploatat rațional de către societate, ținând la un viitor mai sigur decât până acum.

În acest context a apărut termenul de „dezvoltare durabilă”, în deceniul IX al secolului trecut. Nu îmi propun să expun definițiile date durabilității, dar nu pot să nu îi amintesc pe Clark și Munn (1987) și alții. Putem, desigur, să amintim Brundtland Raport – 1987, care dă o definiție dezvoltării durabile, numind-o drept: „dezvoltarea care caută să satisfacă nevoile prezentului fără a compromite abilitatea generațiilor viitoare de-a-și satisface propriile nevoi”.

Termenul acesta este tot mai des utilizat și devine comun după Conferința de Rio de Janeiro, unde s-a hotărât necesitatea utilizării lui. Dezvoltarea durabilă are sensuri largi și sensuri stricte, care țin de direcțiile de abordare, dintre care amintim direcția științifică, direcția pragmatica sau inginerescă, direcția legislativ-normativă, direcția de planificare environmentală, direcția politică, direcția filozofică și etică, direcția participării publice sau noninstituționale (după Ion Mac).

Desigur, la toate aceste direcții putem adăuga și direcția comunitară, în care trebuie să se manifeste dezvoltarea durabilă.

Nu putem vorbi despre dezvoltare durabilă, dacă nu înțelegem necesitățile direcției în care aceasta se manifestă. Adevărata dezvoltare durabilă decurge din înțelegerea corectă și cuprinzătoare a necesităților. Abia după ce le înțelegem pe acestea, putem să încercăm să le satisfacem. Dacă nu sunt înțelese, deciziile pe care le

vom lua vor fi incorecte, iar consecința acestor decizii ineficientă sau chiar dezastruoasă.

Oprindu-ne punctual la dezvoltarea durabilă a orașului Sighetul Marmației și la starea de sănătate comunitară descoperim că există două direcții în care trebuie acționat, într-un plan micro al lucrurilor și într-un plan macro, unde trebuie să înțelegem lucrurile într-un context geografic mai larg.

Trebuie să vedem contextul european, cel național și în cele din urmă, în micro cel local.

Ne dezvoltăm durabil atunci când devenim partenerii celorlalți, atunci când le spunem că necesitățile Europei le includ pe cele est-europene, pe cele naționale și implicit, în cazul nostru, pe cele locale.

Plecând de la ideea că la începutul mileniului trei, comunitatea devine o marota a acestuia, strâns legat de existența și evoluția comunității și deosebit de important pentru aceasta este patrimoniul.

În cadrul comunității, politicile sociale și culturale se referă la binele social. Dezvoltarea și reabilitarea comunității țin de acest bine social, care la rândul lui poate determina globalizarea, pentru că este firesc ca în evoluția comunității, să se ajungă la globalizare.

Există mecanisme care permit ca în dezvoltarea și devenirea comunității, patrimoniul să fie folosit ca un mijloc de stabilitate și combustie, cu puternice valențe sociale, capabile să creeze o strânsă coeziune socială. De aceea, atitudinea comunității în cazul nostru a comunității din Sighetul Marmației față de patrimoniu trebuie să se schimbe radical.

Dacă prin prisma preocupărilor noastre am discuta despre patrimoniu, am putea vorbi despre patrimoniu muzeal, patrimoniu tradițional, patrimoniu turistic, patrimoniu cultural, urbanistic sau arhitectural.

Ne propunem în rândurile care urmează să dezbatem doar un aspect al patrimoniului complex pe care îl deține orașul Sighetul Marmației, și anume, dorim să ne oprim atenția asupra patrimoniului cultural tradițional pe care îl deține Sighetul Marmației și regiunile înconjurătoare, unic prin frumusețea, componenta și dimensiunea pe care o are în întreaga Europă.

Suntem în situația în care nu putem nega existența acestui patrimoniu gestionat până acum nu insuficient, poate doar ineficient.

Întrebarea este ce facem cu acest patrimoniu? Pentru că dacă nu-l cultivăm, aceasta fiind o modalitate de conservare el s-ar putea să se piardă, să se transforme în derizoriu, sau pur și simplu să fie eliminat din conștiința colectivă de forme noi de cultură și tradiții impropriei zonei.

De aceea propunem ca acest patrimoniu să fie obiectul unui management eficient care să-l pună în evidență în adevărata lui

splendoare, în ideea în care îl direcționăm atât spre manifestare permanentă cât și către un efect economic.

Deosebit de important devine în acest context felul în care s-ar reuși, printr-o politică inteligentă să se creeze un mecanism în care să funcționeze operatorul turistic, operatorul economic, operatorul cultural și consumatorul „produsul local pe care îl putem oferi”.

Trebuie să depășim faza în care crâșmarul, micul buticar, ofertantul de servicii înțeleg patrimoniul în funcție de profitul pe care îl au. De fapt, el nu înțelege fenomenul în întreaga sa complexitate și aici intervine rolul unor instituții, persoane, organizații care să înțeleagă această problemă în globalitatea ei și în ambivalența ei, pentru că vorbim despre o abordare total dezinteresată, în interesul comunității care trebuie să crească. Apare necesitatea cererii unor puncte de interes comun între operatorii privați și angrenajele instituționalizate. Acest aspect al conectării sectorului privat cu cel instituțional este una din marile dileme pe care ar trebui să le soluționăm.

Se impune găsirea soluțiilor de realizare a acestei combinații. Apare drept necesar și o schimbare a gradului de conștientizare a importanței patrimoniului cultural tradițional, de la nivelul individului, al afacerii, până la nivelul instituțiilor.

Din păcate, în această direcție, la nivelul publicului putem face foarte puțin și mult timp s-a făcut greșeala să se creadă că putem crește gradul de conștientizare al acestuia.

Universitatea Vasile Goldiș, filiala Baia Mare propune ca într-un parteneriat cu consiliul local al orașului Sighetul Marmăției să realizeze un proiect (vom reveni cu proiectul în extenso) dacă ideea va avea audiență, care să facă legătura între istorie, cultură, tradiție, educație, economie, într-un exercițiu de dezvoltare durabilă comunitară.

Proiectul în sine nu își propune să gestioneze acest exercițiu, ci doar să creeze mecanisme care urmează să îl susțină. Pentru aceasta este nevoie de:

- 1) O contabilizare reală a instituțiilor culturale (care se ocupă de cultură, care produc cultură, care sunt tangente la cultură și care sunt consumatoare de cultură) și realizarea unei legături eficiente între ele în vederea susținerii patrimoniului cultural tradițional.
- 2) Inventarierea tuturor manifestărilor culturale, tradiționale, folclorice, religioase care au sau pot avea caracter de masă.
- 3) Identificarea legendelor, poveștilor și narațiunilor, alături de datele istorice care ar putea sta la baza unei manifestări publice culturale.

- 4) Inventarierea tuturor creatorilor de artă populară, a meșteșugarilor, interpreților de folclor și a păstrătorilor de tradiție locală.
- 5) Coagularea în jurul orașului Sighetul Marmației a manifestărilor din Maramureșul Istoric, crearea cât mai multor manifestări și festivaluri.
- 6) Identificarea agenților economici care s-ar putea implica atât ca sponsor cât și ca beneficiar: sectorul turistic, transport, producția de bunuri de larg consum etc.
- 7) Identificarea patrimoniului arhitectural și propunerea de integrare a fiecărui obiectiv în dezvoltarea durabilă a comunității.
- 8) Realizarea unui calendar exact al manifestărilor culturale existente.
- 9) Realizarea de mini proiecte pentru fiecare manifestare care este posibilă în viitor.
- 10) Realizarea unui proiect de calendar cu posibile manifestări viitoare.
- 11) Implicarea tuturor instituțiilor capabile să susțină proiectul în acțiune.
- 12) Identificarea persoanelor capabile să demareze acțiuni culturale (teatru, pictura, sculptură, literatura, muzica etc.).
- 13) Identificarea instituțiilor, organizațiilor și partenerilor externi capabili să se implice în acest proiect.
- 14) Crearea unui organism instituționalizat care să susțină proiectul în viitor.
- 15) Realizarea unui proiect publicitar al acestei acțiuni.
- 16) Editarea unei publicații bilingve sub forma de ghid sau album cu caracter anual care să pună în evidență extraordinarele valori ale orașului și regiunii. În prezentarea către un public național și internațional.

Un asemenea exercițiu ar urma să se dezvolte de la sine și ar putea să facă vizibilă comunității locale, naționale și internaționale toate minunatele tradiții locale unice, spectaculoase alături de actele de cultura pe care orașul Sighetul Marmației le deține și le susține.

Un asemenea proiect nu este extrem de greu de realizat și, desigur, credem în viabilitatea lui, mai ales că avem dovada că se poate: exemplul Sibiu care în momentul de față are peste 300 de evenimente culturale și câteva zeci de festivaluri într-un an.

PROPUNERE PENTRU STRUCTURA PORTOFOLIULUI ÎN
PROIECTUL PRIVIND PATRIMONIUL CULTURAL-
TRADIȚIONAL ÎN DEZVOLTAREA DURABILĂ A
COMUNITĂȚII MUNICIPIULUI
SIGHETU MARMAȚIEI

LOCUL / MOMENTUL DESFĂȘURĂRII PROIECTULUI

DURATA DESFAȘURĂRII PROIECTULUI/PLANIFICAREA
BUGETULUI DE TIMP / DURABILITATEA

TEMELE / ORIENTĂRILE / COERENȚA PROIECTULUI

CALITATEA/RELEVANȚA PROIECTULUI/IMPACTUL PE
TERMEN LUNG

POTENȚIALUL EDUCAȚIONAL/ORIGINALITATEA
PROIECTULUI/ ATRACTIVITATEA PENTRU PUBLIC ȘI

OPORTUNITĂȚILE OFERITE ÎN URMA PROIECTULUI

ATESTAREA NECESITĂȚII PROIECTULUI ȘI A AGENDEI
CULTURALE INTERNE

DIMENSIUNEA PROIECTULUI, ARIILE ÎN CARE/PRIN CARE
SE MANIFESTĂ PROIECTUL

MANAGEMENTUL PROIECTULUI

SFERA PROGRAMULUI / CONFLUENȚELE FORMELOR
TRADIȚIONALE ȘI DE ACTUALITATE

INOVAȚIA PROIECTULUI

IMPLICAREA INSTITUȚIILOR ȘI A GRUPURILOR
INDEPENDENTE

ANALIZA SPATIULUI PUBLIC SI CULTURAL A PROIECTULUI
DEZVOLTARE, PARTICIPARE SI INCLUZIUNE SOCIALA

**BENEFICII SUPLIMENTARE ADUSE PRIN DERULAREA
PROIECTULUI**

**MISIUNEA / OBIECTIVELE / CATEVA LINII DE ACTIUNE A
PROIECTULUI**

COMUNICARE SI PROMOVARE

NOI CONCEPTE / NOI ORIZONTURI